Azad Saber asuu ja työskentelee itse remontoimassaan yksiössä Riihimäellä. Eläkkeellä oleva pastori on vuokrannut asunnon hänelle kannatushintaan.

Toivon ja epätoivon maalari

Sivellin ja Jeesus pitävät kurditaiteilijan järjissään. Kielteinen turvapaikkapäätös on saanut painajaiset palaamaan.

Sanat Danielle Miettinen | Kuvat Jani Laukkanen

Kerrostalon seitsemännen kerroksen yksiöön tulvii keväistä valoa. Kädet, jotka ovat luoneet maalauksia, ovat levottomat. Ne ovat Irakin Kurdistanista pakolaisuuteen lähteneen taiteilijan kädet.

Hiljattain näissä käsissä oli siveltimen sijaan paperi, jossa kerrottiin, että **Azad Saber** ei saa turvapaikkaa Suomesta.

Siitä päivästä alkaen unet ovat olleet painajaisia ja toista lyhyempi jalka niin kipeä, että ulkona on tarvittu kyynärsauvoja.

POLJETTU RISTI

Azadin perhe on kotoisin Irakin Suleimanista. Vanhemmat ovat kuolleet ja sisarukset ovat lentäneet eri puolille maailmaa: Kanadaan, Australiaan, Saksaan ja Suomeen.

Yksi veli elää välillä Dubaissa ja välillä Irakissa. Hän on ollut kaikkein vihaisin Azadille siitä, että tämä kääntyi kristityksi. Veljen kääntyminen uhkaa myös hänen turvallisuuttaan.

Ehkä matka kohti ristin miestä alkoi jo silloin, kun Azad sai 12-vuotiaana puisen ristin Englannissa asuvalta sukulaiseltaan. Esine oli hänelle enemmän kuin koru. Hän solmi sen nahkanyörillä kaulansa ympärille. Mutta lähisukulainen suuttui, repi sen irti Azadin kaulalta ja polki muruiksi kenkänsä alla.

Azadin sisällä alkoi kiehua viha. Hän ei halunnut olla tekemisissä minkään kanssa, mikä muistutti häntä islamista. Internetistä hän etsi kristinuskosta ja Jeesuksesta kertovia elokuvia.

AVAJAISIA EI PIDETTY

Kolme Saberin perheen pojista oli jo koulussa taitavia piirtämään ja maalaamaan. Kurdikansan kova kohtalo sai heidät aikuisina taistelemaan rauhan ja tasa-arvon puolesta teostensa avulla.

Koulunsa käytyään Azad myi taulujaan länsimaisille turisteille ja maassa asuville ulkomaalaisille. Hän sai kaupoista sen verran tuloja, että pystyi perustamaan nuorten taiteilijoiden ryhmän ja avustamaan varattomia kollegoitaan materiaalihankinnoissa.

– Järjestimme taideseminaareja ja näyttelyitä ja pidimme esillä erityisesti kurdinaisten tasa-arvoa. Halusimme ottaa kantaa naisten kokemaan painostukseen, ja ryhdyimme maalaamaan naismalleja.

Vuonna 1995 näyttely oli valmis ja kaikki odottivat innokkaasti avajaisia. Niitä ei koskaan pidetty.

– Islamissa alastoman naisen kuvaaminen on anteeksiantamaton teko.

Koraani kieltää kuvan tekemisen Jumalasta, mutta profeetan perimätiedon mukaan myös ihmisten ja eläinten kuvaaminen on synti.

Ryhmä uskonkiihkoilijoita hyökkäsi yöllä näyttelytilaan ja poltti maalaukset. Seinälle he jättivät viestin: "Seuraavana ovat vuorossa teidän päänne."

VELJEN PERÄSSÄ SUOMEEN

Ryhmän jäsenet hajaantuivat kuka mihinkin. Azad Saber pakeni ihmissalakuljettajien avulla Turkkiin. Hän matkusti ensin Kreikkaan ja sieltä Hollantiin, missä hän asui 12 vuotta.

Saatuaan lopulta kielteisen turvapaikkapäätöksen ja määräyksen poistua maasta hän ei uskaltanut palata kotimaahansa vaan matkusti Syyriaan. Siellä hän anoi pääsyä Suomeen, koska yksi hänen veljistään oli perustanut perheen Lahteen.

Musta möykky on palannut uniin, nyt sen nimi on hylkääminen.

Pian Riihimäelle muuttonsa jälkeen Azad tutustui kaupungin kristittyihin ja kävi Hyvinkään taidekoulun.

– Italialainen frescotaiteilija **Bartolomeo Prencipe** opetti minulle paljon Jeesuksesta. Kolme vuotta sitten otin Jeesuksen vastaan Herrana, ja minut kastettiin.

Azadille Jeesuksen lahjoista suurin on vapaus. Sitä hänen kurdinkielinen nimensäkin tarkoittaa.

Ensimmäinen taulu, jonka hän maalasi kääntymisensä jälkeen, on moskeijaa kuvaava pieni öljyvärimaalaus. Rukousmaton vierellä kyyristelee musta möykky. Ovi on auki, ulkona paistaa aurinko. Ovesta voi nähdä miehen selän kirkkaassa valossa.

Onko mies juuri jättänyt rakennuksen ja mustan möykyn taakseen?

– En tiedä. Minä vain maalasin, mitä minun täytyi maalata.

MUSTAN MÖYKYN PALUU

Kahdeksan Riihimäellä vietetyn vuoden jälkeen Azad Saber on jälleen saanut kielteisen turvapaikkapäätöksen.

Musta möykky on palannut hänen uniinsa, nyt sen nimi on hylkääminen.

– Minusta tuntuu kuin kuolema näivertäisi minua sisältäpäin. Kun posteljooni tuo minkä tahansa kirjeen, saan paniikkikohtauksen. Epätietoisuus tulevaisuudesta tuntuu kidutukselta, mutta minulla ei ole vaihtoehtoja.

Kristityksi kääntyminen on tuonut vapauden tunteen ja yhteisön, mutta myös ahdistusta.

– Osa sukulaisistani ei ole enää missään tekemisissä kanssani. Joku on jopa sanonut, että jos asuisimme Kurdistanissa, he tappaisivat minut.

OPETTAJAT VERTAILUSSA

Uhkailuista huolimatta Azad Saber on kirjoittanut vihkosen, jossa hän vertailee Jeesuksen ja Muhammedin opetuksia. Hän on ladannut tekstin myös internetiin.

– Jeesus on hyvä, ja hän opettaa rauhaa. Olen saanut häneltä uskon, toivon ja mielenrauhaa, taiteilija sanoo.

Rukoileminen ja messuun osallistuminen rauhoittavat Azadia. Myös maalaaminen pitää hänet selväjärkisenä.

– Kun sanat eivät riitä kuvailemaan mitä koen, pensseli tekee sen. Värit ilmaisevat tuskani ja toivoni. Taide on elämäni, ja maalaamisesta saan voimaa ja kärsivällisyyttä.

Azad Saber on yrittänyt löytää Helsingistä galleriaan, johon hän voisi ripustaa töitään, mutta haave on tyssännyt galleristien pyytämiin summiin.

– Haluaisin auttaa ihmisiä tunnistamaan oman tuskansa ja uskomaan, että sen keskellä voi löytää rauhan ja rakkauden. Toisin sanoen haluaisin kanavoida elämää.

Entä naiset, miksi Azad haluaa kuvata heitä?

– Nainen on rakkauden, rauhan, voiman ja kärsivällisyyden symboli, mutta minun kotimaassani he ovat miesten leluja.

Hyväksikäyttö ja esineellistäminen hirvittävät Azadia. Naiskuvillaan hän haluaa herättää katsojaa pohtimaan, kuinka naista tulisi katsoa.

– Puolet ihmiskunnasta on naisia, ja jokainen meistä on naisesta syntynyt. ◆

Azad Saberin ensimmäinen maalaus hänen kristityksi kääntymisensä jälkeen.